

ПРЕЗИДЕНТ ҚАРОРЛАРИ – ХАЁТДА ВА НАЗОРАТДА

ШАХСИЙ ЖАВОБГАРЛИК ВА МАСЪУЛИЯТ ТАРМОҚ РИВОЖИНИНГ АСОСИ

**Мирзиёд ЮНУСОВ,
"Ўззетхсаноат" ўюшмаси
бошқарув раиси**

Бошланиши 1-бетда

Умуман олганда, ҳисобот даврида жами 60 дан ортиқ давлатга 800,8 миллион доллардан ортиқ 196 турдаги электротехника маҳсулотлари экспорт килинган. Эътиборлиси, илгари экспорт фаолияти билан шугулланмаган Фарғона, Самарқанд, Қашқадарё ва Тошкент вилоятларидаги 15 та корхона или маротаба ўз маҳсулотини экспортга олиб чиқкан.

Масалан, Самарқанд ва Қашқадарёда асосан маший техникалар Туркия, Озарбайжон, Токикистон, водидаги корхоналар томонидан эса кабельсим маҳсулотлари Россия, Токикистон, Киргизистон давлатларига етказиб берилган.

Бир қатор ҳалқаро кўргазмалар давомида маҳаллий корхоналар томонидан кариб 50 миллион долларлик шартномалар имзоланишига эришилган. Жумладан, Германия, Ҳиндистон ва Россиядаги йирик саноат кўргазмаларида "Made in Uzbekistan" ёрлиги остида миллий маҳсулотларимиз ҳалқаро бозорларга кириб берилган.

Бундан ташқари, Буюк Британиянинг "Плитакс", Франциянинг "Ашан" ва "Лоре Марлен", Россиянинг "Эльдорадо", "М-Видео", "ДНС Атлас" ва "Вайлдберрис" хамда Қозғистоннинг "Суплак" ва "Технодом" каби йирик савдо тармоқлари орқали маҳаллий маҳсулотлар экспорт кулемини кенгайтиришни мақсад қилингани.

Уюшма томонидан Тошкент вилоятини Оҳангарон туманида "Мис саноати кластери" хамда Қашқадарё вилоятидаги "Чирокчи" эркин иктисодий зонаси худудида қайта тикланучча энергия манбалари ишлаб чиқариши ихтисослашган "Solar cluster" лойиҳаларини амалга ошириш бошланган бўлиб, хозирда бу борадаги ишлар давом этирилмоқда. Уюшма ҳузурида ташкил этилган "Лойиҳалаш ва инжиниринг хизматини ташкил этиш маркази" томонидан корхоналарга хукукий ва маркетинг тадқиқотлари ўтка-зин учун консалтинг хизматлари кўргаситмоқда.

Соҳа корхоналарини кўллаб-куватлаш ва уларга хукукий қафолатларининг берилishi тармоқни иктисадий жижатдан янги босқичга олиб чиқди дейиш мумкин. Бу маҳаллий ишлаб чиқарувчilar учун ҳам ўзара манфатларни ҳисобланади.

Режалар ва истиқболдаги вазифалар

Иктисолидётимизнинг муҳим драйвери ҳисобланган электротехника саноатини 2023 йил якунигача жадал

УШБУ МАТЕРИАЛНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФБОСИДА ҮКИШ УЧУН МАЗКУР QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

ривожлантириш максадида бир қатор чора-тадбирлар режаси ишлаб чиқди. Айниска, соҳага кўпроқ чет эл инвестицияларини жалб этиш, хорижий ҳамкорлар билан ишлаш, янги брендларни олиб чиқариш орқали экспорт кўллаб-куватларни ташкил этиш кўрсатади. Иккичидан, Оҳангарон шахрида ташкил этилаётган "Ohangaron Tech Industrial" технопаркада жами қўйимати 191,3 миллион долларлик 10 та лойиха шакллантирилган. Мазкур лойиҳаларни жойлаштириш, кўшичма иш ўринлари ҳамда маҳаллийлаштириш даражасини ошириш, импорти оптималлаштириш масалаларига эътибор қартилиди.

Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, 2023 йилда электротехника маҳсулотлари ишлаб чиқариши ҳажми 22 трilliон сўмни ташкил этиши ёки ўтган йилга нисбатан 2 трilliон сўм кўп (ўсиз суръати 110 фоиз) маҳсулот ишлаб чиқариш белгиланган эди. Инвестициялар, саноат ва савдо вазири бошчилигига ташкил этилган ичиши гурух тарбида республикасиз барча ҳудудларидаги соҳа корхоналари кайта ўрганилиб, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш, вужудга келәтган муаммоли масалаларни бартараф этиш эвазига эришиши мумкин бўлган кўрсаткичлар қайта таҳлил килинган.

Олиб борилган ўрганиши ва таҳлиллар якунига асосан электротехника маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 23 трilliон сўмга етказиши, яъни олдинги йилга нисбатан 115,7 фоиз ўсиз суръатини таъминлаш рехалаштирилган. Ушбу кўрсаткичига эришиши омилларидан бири 2023 йил инвестиция дастури бўлиб, унинг доирасида умумий қўйимати 46 миллион долларлик 12 та лойиҳани белгиланган муддатдан ишлари ишга тушириш, бунинг эвазига 766,7 миллион сўмлик ишлаб чиқариш кувватларини яратиш мўлжал-

ва ишлаб чиқариш кувватларини яратиш мўлжал-шуву ошириш, мавжуд қорхоналарнинг ишлаб чиқариш салоҳиятини кенгайтириш хисобига кўшичма 123 миллиард сўм ишлаб чиқариш режага киритилган. Тўртнинчидан, муқобил энергетика йўнанишида Қорқапалогистон Республикасида ишлек куввати 150 мегаватт, Қашқадарё вилоятида ҳам 150 мегаватт ҳамда Тошкент вилоятида 200 мегаватт бўлган кўш панеллари ишлаб чиқариш кувватларини яратиш ва етказиб бериши бошланади.

Шу каби чоралар натижасида маҳсулотлар экспорт ҳажми 1 миллиард долларга етказилиб, 2022 йилга нисбатан 125 фоиз ўсиз (чора-тадбиркада 170 миллион долларлар, ўсиз 114,9 фоиз) суръатига эришилди. Дастур доирасида 191,5 миллион долларлик инвестициялар, шундай 58 миллион долларли түғридириклиянига оширилди, турмуш дарражасини яхшилаб келмоқда.

Маҳаллийлаштириш дастурига кирган 47 та пойхана доирасида 5,5 трilliон сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилаб, 503,7 миллион долларлик импорт оптимизацияни килинади. Ушбу пойхалар кўшичма 35 та янги турдаги импорт ўрнини босчувчи тайёр маҳсулот ва бутловчи кисмлар тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувчilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувчilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувчilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувчilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувчilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувчilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувчilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувчilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувчilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

Кўш панеллари орқали кувватланадиган батарея билан жиҳозланган кўча ёртими ускунапари, электромобиллар учун кувватлаш курилмалари ва стансиялари, шишила ва кўм ўтказичили кўш сув иситкичлари, ясси кўш панелилари орқали ишловчи сув иситкичлар, кўш кўшичма ишлаб чиқарувchilar тайёрланиши ўйла кўйилади.

30 июнь — Ёшлар куни

ИЛК ҚАДАМ

изчил жараёнга айланмоғи керак

Боланинг таълим-тарбияси қанча эрта бошланса, шунча яхши самара беришини тадқиқотчи олимлар катор мисоллар билан исботлаган. Бунда уч, беш ва етти ёшчага бўлган оралик босқичлар мухим ўрин тутишини ва уларнинг бири кейингисига ўзига хос замин тайёрлаши ҳам таъкидлаб ўтилган. Бу босқичлар умумлашиб, болани мактабга тайёрлаш деган мураккаб жараённи ташкил этади.

Норой СОАТОВА,
Мактабгача ва мактаб
таълими вазирлиги
хузуридаги Мактабгача
таълим агентлигининг
бош мутахассиси

Албатта, кичинтоининг биринчи синфа тайёр ҳолда боришина нафакат устозлар, балки ота-оналар, оила катталари зиммасидаги ута масъулитли вазифа дейиш мумкин. Мактабда болаларнинг таълимни яхши ўзлаштириши эса кўп жиҳадан мактабгача таълимни ташкилотидаги жараён боғлиги.

Бугунги кунда юртимизда фаолият юритаётган 30 мингга якин мактабгача таълимни ташкилотида 2 миллиондан ортиқ бола таълим-тарбия олаётган бўлса, 2022-2023 ўкув йилида уларнинг **563 331 нафари** ҳар йилгидан ўзгача шукух билан умумтаълим мактабларига куттилиди.

Уларнинг **442 644 нафари** давлат, **22 017 нафари** давлат-хусусий шерикчилик асосидаги нодавлат, **83 538 нафари** оиласи ҳамда **15 132 нафари** хусусий мактабгача таълимни ташкилотлари тарбияланувчиларни хисобланади.

Тарбияланувчиларнинг мактаб даврига кўяётган илк қадамлари катта хаёта дебоча санаалди. Хозирда болаларни мактабга тайёрлашга уларда ижтимоий муносабат ва кўнгималарни шакллантириши сабт-харакатлари янада.

Хулоса сифатида айтиш мумкинки, бугунги кун аудиториялари ўн йил аввалигларидан жуда катта фарқ килди. Мактабгача таълимни ташкилотлари компютерлар ва бошқа турдаги таълим технологиялари билан босқич-мағазиҳа жиҳозланмоқда. Бундай рақамли мухитга эга бўлиш ва у билан доимий узаро муносабат натижасида кичинтоиларнинг фикрлаши, ахборотларни қабул килиш ва ўзлаштириши, фикр юртиши олдингисидан тудбон фарқ килмоқда.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия жараёни "Илк қадам" давлат ўкув дастури, "Илм йўли" вариатив дастурини ҳам кичик ёшдаги болаларни мактабга тайёрлашга хизмат қилип келмоқда.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия жараёни "Илк қадам" давлат ўкув дастури, "Илм йўли" вариатив дастурини ҳам кичик ёшдаги болаларни мактабга тайёрлашга уларда ижтимоий муносабат ва кўнгималарни шакллантириши сабт-харакатлари янада.

Болаларнинг интеллектуал салоҳияти, икодкорлиги, яратувчинлик кобилияти, мантиқий тафаккури ривожлантирилишида маклур марказларнинг ўрни алоҳида. Масалан, "Кўриш-ясан, конструциялаш ва математика" марказида бола ижод қилиб, ўз гоя ва тасавvурiga таънган ҳолда мавзуга мос тарзда янгилик яратса, "Санъат" марказида айнан шу ясаган буюни тасвирлаб чизди. "Тил ва нутқ" марказида эса ясалган ва яратилган нарса, буюмнинг табиатдаги аҳамияти, унинг ўрни, фойдалари томонлари, жонли ёки жонисиз табиатта таалукларни ҳакида сўзлаб бериши мумкин.

Ривожлантиручи мухитни ташкил этишда болаларнинг ёши, индивидуал хусусиятлари ва эхтиёжларини, шунингдек, миттаканинг маданий ва тарихий хусусиятларни хисобга олиш мухим аҳамият касб этади.

Болаларнинг интеллектуал салоҳияти, икодкорлиги, яратувчинлик кобилияти, мантиқий тафаккури ривожлантирилишида маклур марказларнинг ўрни алоҳида. Тарбияланувчиларнинг мактаб даврига кўяётган илк қадамлари таълим-тарбия олиши алоҳида таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олиши тайёрлашади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашда мухим аҳамият касб этади. Дидағтик адабиётлар, маҳсус ишланган фильм ва кўрсатувлар кичинтоиларга сифатли таълим-тарбия олиши таъминланмоқда.

Чекка ҳудудларгача етиб бориб, у

ердаги ўтил-қизларнинг сифати таълим-тарбия олишини таъминлашини

кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни

мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу лойиҳа бочагча камрор даражасини ошириш ва болаларни мактабга сифатли тайёрлашади мухим аҳамият касб этади.

Мактабгача таълимни ташкилотларида таълим-тарбия олишини таъминлашини кўзда тутишибу л

Қўшикка айланған Чир (Очерк)

**Сайдали ОДИЛОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси**

Бошлиниши 1-бетда

Албатта, у аввало, аёл эди. Нозик дид, юмош дил, саришта, бошидан опок рўмоли тушмайдиган аёт эди. Қақроқ дашт ерга бригадир бўлгач, шийлони олдида кичик пайкала очиб, қишлоқдаги серуун ерлардан тупрок ташибди. Гулурайхон, ўсмаю хина эктириди. Қизларга керак-да. Велосипедлаб челеқлаб сув келтиради.

Тактиридан нолимас, кўзига ёш олмасди. Йўк, бир марта ёш олди. Вилоятда бўлиб ўтган пахтакорларнинг қурултоиди. Ёшлар бригадалари номидан унга сўз беришганда. Олигиликнинг аксарият хўжаликлари Катта Фарғона ва Жанубий Фарғона каналларидан сув ичади. Яйраб-яшнаб дехжончилик килидди.

Факат Лопанини бригадаси ерларининг куни заҳоб сувларга кўлган. Дала-си заъфарон, бегона ўти ажрик ковлаган одамларининг тортаётган азоби адкосиз. “Қачонгча шунака бўлади?” деб ўксиниб юрагиди. Минбарга чиқаёт, ўтсик кўзидан ёш бўлиб кўйиди. “Қачонгча”, деб сўзини давом эттиромлай қолди.

Уша пайдаги вилоят биринчи ражаби — Ҳамдам Умаров бир стакан сув келтириб, кизга узатди. Дастрўмулини олиб, кўлига тутказди.

— Ёшингир арт, қизим. Дардинг нима, бизга шуни айт. Қўплашиб давосини то-пармиз.

Бу даладан ўзига келган Лопа:

— Даламиз Фарғона каналидан икки чакирим нарида. Шовуллаб оқишини ўзитмиз, кўрамиз. Аммо бир томи сувига зормиз. Захоб сув ичамис, ер суғорамиз. У ажрикнинг онаси. Илига гектаридан етмиш тоннагача ажрик терамиз.

— Зах сув ажрикнинг онаси, дегин. Хуш, нима қилилай.

— Битта насос, кичкинагина насос станцияси куриш шунчалик кийинми? Уч-рамаган раҳбарим, биш урмаган ўзигим қолмади. Ҳа, нима эмиш, Москов рұхсат берипармиш.

— Шуми дардинг?

— Шу.

Ҳамдам Умарович залга ўзланди.

— Вилоят сув ҳўжалиги, канал бошлиқлари, архитектор, шу ердамислир?

Айтилган кишилар ўринларидан турди.

— Қурултоидан кейин ҳаммамис мана шу қизимнинг далаасига борамис. Масалани ўша ерда ҳал қиласиз. Сен эса... ис-минг нимайди?

— Лопа... Лопа Муродова.

— Лопа қизим, хозир далаанг қайт.

Бизни кутиб оласан.

Вилоят раҳбари уни икки бор қизим деганидан кўш қанот чиқариб, далаасига учди. Ҳамиша ҳамроҳ дугонаси Манзурага курултойда қандай йиглаб бергани ҳақида мактабни улгурмасидан далаасига вилоят, туман раҳбарларни, мутасади кишилар етиб келиди.

Маълум бўлишича, сув тортиш станцияси қуриш ҳақида аввал ҳам гап бўлган, лойхалар қилинган, ҳамма муммий унга кетадиган ҳаражат — бир юз ўттис икки минг сўмга қадалиб қолган экан. Бунга Республика сув ҳўжалиги ва молия ва-зирларлари, Республика ва низоят ССР отлиқ ҳукуматнинг тегиси ташкилотлари рухсат бермаётган эмиш.

Ҳамдам Умарович туткази кетди:

— Бюрократлар! Область молиячиси, сув ҳўжалиги раҳбари, бугунюн ўз раҳбарларнинг хат тайёрланг. Ўзим имзо кўяман. Уларда шу пул топилмаса, ўзи-мизнинг захира фондимиздан олинглар.

Бир ой муддат, насос станцияси қуриб битказилиши шарт.

Бу сўздан саросимага тушганлар ҳам бўлди.

Вилоят раҳбари давом этди.

— Яна битта гап. Шу кунгача ҳеч бир кўча, иншош ҳўжаликка ҳаёт одамнинг номи кўйилмаган. Аммо биз бугун кўямыз. Бўлажак насос станцияси Лопа Муродова номида бўлсин. Нима дейсизлар?

Ҳамма баланд кайфиятда қарсак чалид. Лопа Муродова ҳам. Аммо қаҷондир бу қарсанкин бадалини тўлайман деб ўйламаганди. Ўзбекистон бошига бало бўлиб ётирилган мудхис “пахта иши” уни ҳам четлаб ўтмади.

— Нима эмиш, Лопа Муродова ўша кўз ёшини артиб қўйган Ҳамдам Умаровичга пора бериб, ўз номига насос станцияси курдирганиш.

Қанчалар тутирикисиз айблов-а?! 100 сўмга ётиб-етмай маош оладиган бечора бригадир қанақасига пора берсин. Кулгилами?

— Уни “десантчилар” уя қуриб олган Қиргулига сўроқча қаҳириши. Уруш кўрган отаси Неъмат Муродов бирга

— Ўх-ху. Катта мулк-ку, Ҳудоёрхонинг гиздам бунча пул бўлмагандир.

— Унисини билмадим.

— Билмадим эмиш.

— Умаровга қанча узатгансиз?

Шу ерга келтганда Неъмат ота чидолмади.

— Ҳой прокурор бола, сен нима деяётганинни биляпсанми? Ойлиги ўзига

— Айтайлик, Днепропетровскдан, ни-майди?

— Ҳой бола, мен тўрт йил жан қильдим. Айнан сенинг шаҳрингни деб қон тўқдим. Сен эса менинг гуноҳсиз ҳамшишлопларимни, қизимни корага кўмб қон йиглатясан. Инсоғинг борми?!?

Фронччининг ўқдек отилган сўзларига терловчи ортиқ дош беролмади.

кўп бўлди. Нима қилсин, ҳўжалик бошлиғи ҳам, тракторчиси ҳам ўзи. Үнга эргашиб. Энажарга келган тенгкурару онаси тенгилар учун бошанаси йўқ бийдай дадла да-ла да-ла номидигандан одамларга меҳрибон ҳам ўзи...

Шийлон масаласи. Лопа Муродова бошилди бўлиб келгандаги ҳўжаликда битада кекса чинору омонат қададан бошка нарса йўқ эди. Аввалин айриш раслар шинамигина уйдан катнар, чамаси ҳўжакўринга далаасига келар, шунда ҳам ўзи учун ёккан полицидан хабар олиб қайтарди. Ахвол шу бўлгач, режа кирг-эллик қиласизлар. Эътироzlар, саволлар бўлмаса керак, — сўзига нукта кўйди.

— Сизларга кирк кун мухлат, — деди. — Архитектор билан келишиб, ўз хисобингиздан биттадан дала шийло-ни куриб берасизлар. Ҳамма шароити бўлсин. Шу муддатда битказмассангиз, Бепарика (Нурли ободдининг аввали) номини шундай аташарди) келиб, Лопа Муродованинг кўлида бригадирлик қиласизлар. Эътироzlар, саволлар бўлмаса керак, — сўзига нукта кўйди.

Усмонкон Бегматов сўзи ўтадиган, айтганини кидирадиган одам эди.

Ҳамма енг шимаруб, ишга кириши.

Ўша йил пахта ҳам бўлди, шийлонлар ҳам куриди. Нурил ободдининг пойдеворига гишт кўйилди.

Сўнг.. Лопа Муродованинг Энажарни “Нурли обод” килгунча ўтган ҳар бир куни меҳнатта, маҳшатта тўла ўтиди. Булар баландларвуз сўзлар эмас, уни ўш кизалоқлигидан билган одам сифатида айтганим.

Роҳатли кунлар ҳам бўлди. Қадр топди. Қатор орденлар, Ўзбекистонда хизмат курасаттан кишиш ҳўжалик ходими, шатто Ўзбекистон Қаҳрамони унвонини олганини ҳам далаасидан турб ўтиди. Нурбашимизни шу ерда кутиб олди. Бундай шарафта муносиб эди.

Ўзбекистон ҳалқ шоири Энахон Сидикова билан ҳаммада келишиб.

Сидикова ҳақида пъеса ёзди. У Фарғона вилоят мусикили драма театрида саҳналаштириладиган бўлди. Энажарни қайта-қайта бордик. Унинг номига атлаган спектаклда кўйланган ҳўшқи ҳам айнан шу ерда тутилди. Ўша кезлари Лопанинг тасодифан айтган бир сўзи ёдимдан кетмайди.

— Жуда кўп телефон бўлади, — деди.

— Водийни кўйинг, воҳадан, Сурхону Қаршидан сўрашади.

Сиз ҳақида кўпашадиган одам.

Менда сир нима қилсин?! Оддий меҳнатда ҳаммаси... Келинглар, қўринглар, дейман.

Борсак, кўрсак, сирингизни билсак, дейишади.

Менда сир нима қилсин?! Оддий меҳнатда ҳаммаси... Келинглар, қўринглар, дейман.

Кўрсатиб, мақтанаидиган далам бор. Гоҳида ўйлаб қоламан. Шу фермерлар мактабини очсанни деб. Ҳудо умр бериб турса, очаман ҳам.

Тириклил қидириб, атрофга бош уриб юрган ёшларга нафи тегиб қолар, дейман-да.

“Узини палахмон тошига ўхшатарди. Тумандаги бирор жиддий йигилишга киришга юраги безилларди. Қайси ҳўжалик ё участка ўтириб қолса, аскатадиган Лопа Муродова эди. Палахмон кўлида бўлганлар уни ўша ёқка иргитарди. Розилигини сўраб ҳам ўтирасди.

етмайдиган, бориниям бригадасига берадиган шу қиз қанақасига пора берсин?

Терловчи паст келмади.

— Билганимдан айтъяман. Мана да-

лил. Мана гувоҳлариниң кўрсатмаси,

Кўлида силкитиб турган қоғозларни бир-бир йиртиб, ёндиаги саватчага ташлади.

— Бўшисизлар!

— Қизим ҳамми?

— Ҳа, кўрдингиз-ку, далилларни йиртдим. Яна нима қиласи?

Лопанинг муштакинна бошига тушган кўргилларидан биттаси эди бу.

У ўзини палахмон тошига ўхшатарди.

Тумандаги бирор жиддий йигилишга киришга юраги безилларди. Қайси ҳўжалик ё участка ўтириб қолса, аскатадиган Лопа Муродова эди. Палахмон кўлида бўлганлар уни ўша ёқка иргитарди. Розилигини сўраб ҳам ўтирасди.

Энажарга келиб қолишим шундай бўлган. Ўнда бу ерлар Киров номли ҳўжалик дейиларди. Мехнат бор-у, унум йўқ эди. Ерга ер кўшилмади. Ҳар йил режа кирг-эллик фойздан ошмасди.

— Лопа.. Энажарга борасиз, — деб

копди туман каттаси Усмонкон Бегматов.

— Усмонкон ака, бирор марта рози-

лигини сўрайсизларми? — нолиганда

бўлди. Мехнат бор-у, унум йўқ эди.

Лопа Муродова келиб қолишиб, далилларни тариллатиб отаси, ортида туман каттаси Усмонкон Бегматов етиб келди. Лопа уларга дардини тўки солди.

— Туну кун бошимизда шамол ўй-

найди, кўшилга ёвсиз тигриди.

— Ганинг кайининг кайтарилини ўтириб, бу ёғидан кириб, бу ёғидан чиқадиган палаткаларда жон саклайти. Неча бор зориллари, бошпана куриш ҳакида гап бўлмади. Аввали мотоциклини тариллатиб отаси, ортида туман каттаси У